

Dlaczego Dawcy wycofują się z procedury oddania szpiku?

Statystycznie każdego dnia 4 polskich Dawców z bazy Fundacji DKMS oddaje krwiotwórcze komórki macierzyste dla chorych potrzebujących przeszczepienia. W 2020 roku Dawcy szpiku podarowali aż 1198 szans na życie. Zdarzają się jednak sytuacje, gdy Dawcy wycofują się z procedury lub nie mogą do niej przystąpić. Jakiego są tego przyczyny? Czy pandemia COVID-19 wpłynęła na liczbę Dawców biorących udział w procedurze oddania krwiotwórczych komórek macierzystych bądź szpiku dla Pacjentów walczących z nowotworami krwi?

Przyczyny niedostępności Dawców przed pandemią i w trakcie

Zanim Dawcy oddadzą krwiotwórcze komórki macierzyste bądź szpik kostny, muszą pomyślnie przejść przez proces tzw. typizacji potwierdzającej. Podczas pierwszej rozmowy telefonicznej koordynator Fundacji DKMS pyta potencjalnego Dawcę o stan zdrowia oraz o to, czy podtrzymuje on chęć pomocy drugiej osobie. Dawca uzyskuje szczegółowe informacje o tym, jak wygląda cały proces. Po wyrażeniu zgody na udział w procedurze, koordynator umawia termin pobrania kilku próbek krwi. Pobranie krwi jest niezbędne do potwierdzenia ostatecznej zgodności pomiędzy Dawcą a Biorcą, wykonania badań wirusologicznych oraz oznaczenia grupy krwi. Pobranie odbywa się w przychodni, punkcie pobrań lub laboratorium znajdującym się możliwie jak najbliżej miejsca zamieszkania Dawcy.

Zdarzają się sytuacje, że już na etapie typizacji potwierdzającej Dawcy nie przystępują do dalszej procedury z różnych powodów. **W okresie od marca do grudnia 2019 roku, około 30% Dawców, z którymi kontaktowała się Fundacja DKMS, było niedostępnych. Wśród głównych przyczyn niedostępności Dawców na etapie typizacji potwierdzającej były:**

- **Powody medyczne (40%):** zdiagnozowane choroby lub zabiegi medyczne. Niektórzy Dawcy byli na etapie diagnozowania. Najczęściej występującymi chorobami, powodującymi niedostępność Dawców, były schorzenia neurologiczne, kardiologiczne i hematologiczne, jak np. anemia. Niektóre powody medycznej niedostępności miały charakter tymczasowy, a niektóre definitywnie wykluczyły dawstwo szpiku.
- **Powody niemedyczne (53%):** stały pobyt za granicą lub wyjazd zagraniczny, brak chęci do wzięcia udziału w procedurze, powody osobiste czy ciąża. Również powody niemedyczne mogą być tymczasowe lub stałe.
- **W przypadku 7% powodem była niedostępność Dawcy,** spowodowana nieaktualnymi danymi, podanymi podczas procesu rejestracji, co uniemożliwiło Fundacji DKMS kontakt z potencjalnym Dawcą szpiku.

W analogicznym okresie 2020 roku (marzec-grudzień) 34% potencjalnych Dawców szpiku z bazy Fundacji DKMS było niedostępnych na etapie typizacji potwierdzającej. Do listy powodów dołączyły kwestie związane z pandemią:

- **Powody medyczne (40%):** zdiagnozowane choroby lub zabiegi medyczne. Niektórzy Dawcy byli na etapie diagnozowania. Najczęściej występującymi chorobami, powodującymi niedostępność Dawców, były schorzenia neurologiczne, kardiologiczne i hematologiczne, jak np. anemia. Dodatkowo, część Dawców miała aktualne podejrzenie zakażenia lub chorowała na COVID19, a część miał kontakt z osobą chorą.
- **Przyczyny niemedyczne (43%):** najczęściej stały pobyt za granicą lub wyjazd zagraniczny, brak zainteresowania procedurą, powody osobiste czy ciąża lub obawa przed zakażeniem się koronawirusem:
- **Obawa przed zakażeniem w trakcie procedury pobrania szpiku (9%).**
- **Kontakt z osobą zakażoną COVID-19 (2%).**
- **Zakażenie COVID-19 – niewielki odsetek.**

- Jednym z czynników, podobnie jak w 2019 roku, **była niedostępność Dawcy (6%) z powodu nieaktualnych danych kontaktowych.**

Po informacji z kliniki leczącej Pacjenta o wybraniu Dawcy, nawiązywany jest ponowny kontakt z Dawcą. Może to nastąpić w okresie od 1 do 3 miesięcy po pierwszym telefonie. Czasami ten okres bywa dłuższy ze względu na stan zdrowia Biorcy. Dawca pytany jest o to, czy podtrzymuje swoją gotowość do oddania krwiotwórczych komórek macierzystych bądź szpiku. Po potwierdzeniu zgody kierowany jest do ośrodka pobrania na szczegółowe badania medyczne, które mają potwierdzić czy stan zdrowia Dawcy pozwala na donację. Procedura pobrania materiału do przeszczepienia zawsze musi być bezpieczna zarówno dla Dawcy, jak i dla Pacjenta. Pandemia COVID-19 spowodowała zmniejszenie liczby pobrań krwiotwórczych komórek macierzystych od Dawców z bazy Fundacji DKMS.

- Średnia pobrań w miesiącu od Dawców z bazy Fundacji DKMS w 2019 roku wynosiła **116** a w roku zdominowanym przez pandemię **101**.
- W 2019 roku z procedury wycofały się **44 osoby**, natomiast w ubiegłym roku **70**.
- Do najczęstszych powodów wycofania się z procedury pobrania w 2019 roku należały **powody osobiste tj.: czasowa niedostępność Dawców, wyjazd zagraniczny, urlop czy obowiązki służbowe.** W 2020 roku przyczyny te związane były w dużej mierze z pandemią – **obawa przed wzięciem udziału w procedurze, wykonywanie zawodu medycznego i tym samym zaangażowanie w walkę z pandemią lub duże ryzyko zakażenia, obawa przed utratą pracy, brak możliwości wzięcia urlopu, ale również obowiązki służbowe, wyjazd zagraniczny czy problemy rodzinne.**

Dawcy nie byli kwalifikowani do procedury pobrania również z przyczyn medycznych.

- **W 2019** roku najczęstszymi przyczynami medycznymi, skutkującymi wykluczeniem Dawcy były: anemia, aktywne zakażenia, podwyższone enzymy wątrobowe czy zaburzenia funkcji tarczycy. **W 2020** roku najczęstszymi przyczynami były pozytywne wyniki na COVID-19, nieprawidłowe wyniki morfologii - w tym anemia.

Warto podkreślić, że donacja w trakcie pandemii jest stosunkowo bezpieczna. Fundacja DKMS, kierując się bezpieczeństwem Dawców, wprowadziła szereg procedur, których celem jest maksymalne odizolowanie Dawców od osób trzecich, które nie są związane z procedurą pobrania.

Aktualizacja danych może uratować komuś życie

Czy zmiana telefonu, miejsca zamieszkania lub adresu e-mail może mieć wpływ na czyjeś życie? Może, jeśli jesteśmy potencjalnym Dawcą szpiku. Nieaktualne dane uniemożliwiają kontakt Fundacji DKMS z potencjalnym Dawcą. Gdy na pomoc czeka Pacjent, wymagający przeszczepienia, liczy się również czas, w którym Dawca przystąpi do procedury.

*Aktualizacja danych przez potencjalnych Dawców szpiku, zarejestrowanych w bazie Fundacji DKMS, jest bardzo ważna, ponieważ ułatwia nam kontakt, gdy okaże się, że Pacjent wymaga pomocy właśnie tego konkretnego Dawcy. Zdarzają się sytuacje, gdy po nawiązaniu kontaktu z Dawcą okazuje się, że od jakiegoś czasu przebywa za granicą lub z powodów zdrowotnych jest tymczasowo lub stale niedostępny. **Jeśli zmianie uległ stan zdrowia Dawcy, ma zaplanowane zabiegi bądź operację, Dawczyni jest w ciąży lub karmi piersią, to prosimy, aby Dawcy zgłaszali nam takie kwestie na adres medyczne@dkms.pl. Wtedy Dawca jest blokowany w bazie i nie jest widoczny dla ośrodków poszukiwawczych. Jeśli natomiast zmianie ulegają dane kontaktowe, takie jak: numer telefonu, adres e-mail, adres zamieszkania lub Dawca planuje dłuższy pobyt za granicą, to wystarczy, że poświęci chwilę, aby poinformować o tym fundację. Aktualizacji danych można dokonać za pomocą formularza dostępnego na stronie fundacji: [FORMULARZA AKTUALIZACJI DANYCH](#) lub napisać na adres e-mailowy: aktualizacja@dkms.pl. Decyzja o przystąpieniu do grona potencjalnych Dawców szpiku łączy się z odpowiedzialnością i trzeba o tym pamiętać. – mówi Magdalena Przysłupska, rzecznik prasowy Fundacji DKMS.***

[Youtube](#)

<https://youtube.com/embed/LKTtAFeh1HE>

[Youtube](https://youtube.com/embed/6FfjqlXy_WM)

https://youtube.com/embed/6FfjqlXy_WM

[Youtube](https://youtube.com/embed/5948LFU1z9E)

<https://youtube.com/embed/5948LFU1z9E>

Świadoma decyzja to realna pomoc

Potencjalnym Dawcą szpiku może zostać każda ogólnie zdrowa osoba pomiędzy 18. a 55. rokiem życia, której wskaźnik masy ciała (BMI) nie przekracza 40. Ale to nie wszystko. Przede wszystkim powinniśmy tę decyzję podjąć świadomie, bo od niej może kiedyś zależeć czyjeś zdrowie, a nawet życie.

Rejestracja w bazie Dawców szpiku Fundacji DKMS to bardzo odpowiedzialny krok. Każda osoba, która chce zostać potencjalnym Dawcą szpiku, powinna podjąć tę decyzję świadomie i zapoznać się z informacjami na temat idei dawstwa szpiku. Oczywiście w życiu są różne sytuacje – czasami zmienia się nasz stan zdrowia czy pojawiają się problemy w życiu prywatnym, na które nie mamy wpływu, a wymagają wycofania się z procedury. To, na co potencjalny Dawca szpiku ma w pełni wpływ, to aktualizacja swoich danych – podkreśla Magdalena Przysłupska.

W Polsce co roku do procedury poszukiwania niespokrewnionego Dawcy zostaje zakwalifikowanych ponad 700 pacjentów. Dla części z nich jedyną szansą na powrót do zdrowia jest przeszczepienie krwiotwórczych komórek macierzystych. Pomimo że w bazie Fundacji DKMS zarejestrowanych jest blisko 1,7 mln Dawców, to ciągle co 5. polski Pacjent nie znajduje swojego „bliźniaka genetycznego”.

Gdy dochodzi do możliwości oddania krwiotwórczych komórek macierzystych, a Dawca wycofuje się przed samym pobraniem, to konsekwencje dla Pacjenta mogą być poważne – nie tylko straci on nadzieję, ale może stanowić to ogromne zagrożenie dla jego życia. Trzeba pamiętać o tym, że gdy Dawca wyrazi chęć pomocy drugiej osobie, przejdzie pomyślnie badania i rozpocznie przygotowania do procedury, to takie same przygotowania rozpocznie również Pacjent. U chorego przed transplantacją przeprowadzany jest tzw. etap kondycjonowania. Mówiąc najprościej – niszczenia chorego szpiku za pomocą chemioterapii i radioterapii, który ma zastąpić zdrowy szpik od Dawcy. To w konsekwencji wiąże się z tym, że Pacjent pozbawiony jest układu krwiotwórczego, a co za tym idzie - odporności i wówczas każda infekcja stanowi dla niego zagrożenie. – tłumaczy dr Tigran Torosian, dyrektor medyczny Fundacji DKMS.

Dawstwo szpiku jest dobrowolne, a my jako fundacja nie wywieramy żadnej presji na Dawcach. To musi być ich przemyślana decyzja. Bardzo zależy nam na tym, żeby potencjalni Dawcy podejmowali decyzję świadomie i mieli wiedzę na temat tego, jak wygląda procedura oddania krwiotwórczych komórek macierzystych. Dlatego właśnie nieustannie prowadzimy działania edukacyjne w zakresie idei dawstwa szpiku i podkreślamy, że jest to decyzja, która może mieć realny wpływ na czyjeś życie. Najlepszym przykładem tego są nasi Dawcy faktyczni i Pacjenci, którzy otrzymali szansę na życie – podsumowuje Magdalena Przysłupska.

Więcej informacji o Fundacji DKMS: www.dkms.pl

Misją Fundacji DKMS jest znalezienie Dawcy dla każdego Pacjenta na świecie potrzebującego przeszczepienia komórek macierzystych. Fundacja działa w Polsce od 2008 roku jako Ośrodek Dawców Szpiku w oparciu o decyzję Ministra Zdrowia oraz niezależna organizacja pożytku publicznego wpisana do KRS 0000318602. To największy Ośrodek Dawców Szpiku w Polsce, w którym zarejestrowało się 1777922 osób (styczeń 2021), spośród których 8782 osoby (styczeń 2021) oddało swoje krwiotwórcze komórki macierzyste lub szpik Pacjentom zarówno w Polsce, jak i na świecie, dając im tym samym drugą szansę na życie. Aby zostać potencjalnym Dawcą, wystarczy przyjść na organizowany przez Fundację Dzień Dawcy Szpiku lub wejść na stronę <http://www.dkms.pl> i zamówić pakiet rejestracyjny do domu.

Kontakt dla mediów:



Magdalena Przysłupska

Rzecznik prasowy

e-mail: magda.przyslupska@dkms.pl

tel.:(+48) 662 277 904

Renata Rafa

Specjalista ds. PR

e-mail: renata.rafa@dkms.pl

tel.:(+48) 538 811 233